

Határhasznosság

Határhaszon: az a pótlólagos élvezet vagy hasznosság, amihez egy újabb egység elfogyasztásával jutunk; a hasznosságban bekövetkező növekedés azt jelzi, hogy milyen többlet hasznosságot nyújt egy termék további egységének elfogyasztása.

Tegyük fel, hogy az egy gombóc fagyalt elfogyasztásával bizonyos szintű elégedettséget vagy hasznosságot nyerünk. Együnk azután meg egy második gombócot: összhazsnunk növekszik, hiszen a termék második egységével további hasznosságra teszünk szert. Viszont ha egyre több és több fagyaltot eszünk, végül ahelyett, hogy növekedne a hasznosságunk, megfájdul a gyomrunk.

A „határ-” fogalmának kulcsszerepe van az közgazdaságtanban, s mindig egy többletre utal. A határhaszon például arra, hogy milyen többlethasznosságot nyújt egy termék további egységének elfogyasztása.

Csökkenő határhaszon elve: egy adott termék fogyasztásának növekedésével az egyén többlethaszná vagy határhaszná csökken. Az összhazsn egyre kisebb és kisebb ütemben növekszik, ahogy egyre többet fogyasztunk egy termékből. A határhaszon a termék növekvő fogyasztásával csökken.

A fogyasztói döntést nem csak a preferenciák, hanem objektív tényezők is befolyásolják, pl. a jövedelem.

Ilyenkor a választás kritériuma: adott jövedelem és árak mellett a maximális hasznosság megszerzése.

A fogyasztó azt az optimális fogyasztáskombinációt fogja választani amely egyidejűleg elégíti ki igényeit és lehetőségeit is.

Feladatok:

Képlet: $B = P_x \cdot x + P_y \cdot y$

B = költségvetés (buget) – a rendelkezésre álló pénzösszeg

P_x = az „x” termék ára

P_y = az „y” termék ára

X = x termék mennyiség

Y = y termék mennyiség

U_{mgx} = határhasznosság érzés „x” mennyiség elfogyasztása után

U_{mgy} = határhasznosság érzés „y” mennyiség elfogyasztása után

1.) Adott két termék: palacsinta és narancslé, amelyek árai $P_x = 6$ lei és $P_y = 3$ lei. Egy fogyasztónak a költségvetés kerete $B = 36$ lei. A határhasznosság értékei a fogyasztónak az alábbi táblázatban vannak feltüntetve. Számítsd ki, hogy a rendelkezésre álló összegből a fogyasztó, hány palacsintát és hány narancslevet tud elfogyasztani, úgy, hogy minél jobban elégítse ki a szükségleteit.

$B = p_x \cdot x + p_y \cdot y$

$P_x = 6$; $P_y = 3$; $B = 36$ lei

Mennyiség x/y	1	2	3	4	5	6	7
Um _{gx}	25	22	18	12	9	6	3
Um _{gy}	15	13	9	6	5	3	1

$B = 6 \cdot 6 + 3 \cdot 6 = 36 + 18 = 54$ nem jó

$B = 6 \cdot 4 + 3 \cdot 4 = 24 + 12 = 36$ jó

Válasz: a fogyasztó 4 palacsintát és 4 pohár narancslevet tud elfogyasztani.

2.) Adott két termék: pizza szelet és coca-cola, amelyek árai $P_x = 15$ lei és $P_y = 5$ lei. Egy fogyasztónak a költségvetés kerete $B = 55$ lei. A határhasznosság értékei a fogyasztónak az alábbi táblázatban vannak feltüntetve. Számítsd ki, hogy a rendelkezésre álló összegből a fogyasztó, hány pizza szelet és hány pohár coca-cola-t tud elfogyasztani, úgy, hogy minél jobban elégítse ki a szükségleteit.

$B = p_x \cdot x + p_y \cdot y$

$P_x = 15$; $P_y = 5$; $B = 55$ lei

Mennyiség	1	2	3	4	5
Um _{gx}	18	14	12	9	3
Um _{gy}	6	4	3	2	1

$B = 15 \cdot 5 + 5 \cdot 5 = 75 + 25 = 100$ nem jó

$B = 15 \cdot 4 + 5 \cdot 3 = 60 + 15 = 75$ nem jó

$B = 15 \cdot 3 + 5 \cdot 2 = 45 + 10 = 55$ jó

Válasz: a fogyasztó 3 pizza szeletet és 2 pohár coca-cola-t tud elfogyasztani.